

De i van CLIL

SAMENWERKING VOOR DUALE FOCUS

Situering

Sinds CLIL (Content and Language Integrated Learning) zijn intrede deed in het Nederlandstalige onderwijs in België, bieden reeds meer dan 150 secundaire scholen CLIL-trajecten aan. Dat betekent dat meer en meer leerkrachten het beste van zichzelf geven om tegemoet te komen aan de 'i' van CLIL: het geïntegreerd werken aan zowel inhoudelijke als talige doelen. Idealiter komt er dan een samenwerking tot stand tussen het CLIL-zaakvak en het vreemdetaalvak om zo de beoogde 'duale focus' (content + language) optimaal te realiseren.

Volgens het rapport van de Vlaamse Onderwijsinspectie is een betere integratie van taalgericht vakonderwijs en CLIL-didactiek dé grote uitdaging om meer kwaliteit te realiseren in het CLIL-onderwijs in Vlaanderen¹. Er liggen nog tal van kansen om CLIL-onderwijs te versterken doordat de samenwerking tussen taal- en de zaakvakken in vele scholen kan aangescherpt worden.

Het onderzoeksproject 'De i van CLIL' voorziet coaching voor lerarenteams die dit soort samenwerking willen aanpakken. Meer bepaald werken we met minimum één CLIL-zaakvakleerkracht en één vreemdetaalleerkracht die samen een 'tandem' vormen. Zij worden in hun zoektocht naar optimalisatie van het leerproces van hun leerlingen in beide vakken ondersteund door een coach/onderzoeker.

Op basis van de observatie tijdens een klasbezoek in elkaars klas krijgen beide leraren een zicht op elkaars manier van werken, vakgebonden inhouden en vooral ook op de taal die de leerlingen daarbij nodig hebben. Van daaruit wordt samengewerkt om te zorgen voor een meer succesvolle implementatie van CLIL op de klasvoer, met als bedoeling een win-win-situatie voor zowel beide leraren als voor hun leerlingen.

¹ Vlaamse Overheid, Onderwijsspiegel 2017.

Voor wie?

- ☀ Een 'tandem' bestaande uit (minimum) één CLIL-zaakvakleerkracht en (minimum) één vreemdetaal­leerkracht die
 - * streven naar een win-win-situatie voor zowel het taal- als het CLIL-zaakvak,
 - * het leerproces van hun CLIL-leerlingen willen boosten, zowel voor het zaakvak als qua taal,
 - * bereid zijn om in elkaars klas te observeren.
- ☀ Beide leraren geven les in dezelfde school en delen minimaal één klas.
 - * Dit kan gaan over een klas die ook in de vreemdetaal­les een homogene CLIL-klas vormt.
 - * Het kan ook gaan over samengestelde klassen in de CLIL-zaakvakles, die in de vreemdetaal­les een gemengde groep CLIL en niet-CLIL vormen.
- ☀ Ze hebben minimum 2 jaar ervaring met CLIL-­klassen.
- ☀ Ze hebben niet deelgenomen aan het project 'CLIL tot de vierde' van hogeschool UCLL.
- ☀ De zaakvakleerkracht heeft geen lesbevoegdheid als vreemdetaal­leerkracht, en de vreemdetaal­leerkracht heeft geen lesbevoegdheid als zaakvakleerkracht voor het betrokken CLIL-vak.
- ☀ De tandem wordt in dit engagement gesteund door de schoolleiding.

Wat biedt dit project?

- ☀ Gratis coaching, onderzoeksgeïnformeed en op maat van de tandem, helemaal 'in the heart of the CLIL matter'.
- ☀ Dit wil zeggen: tot op de klasvloer; er wordt exclusieve ondersteuning geboden bij het ontwerpen van didactisch materiaal met duale focus.
- ☀ Samen leren, met en van elkaar.
- ☀ Onderzoek naar de effecten van de samenwerking op de didactische praktijk en de leerlingresultaten.

Wat heb ik eraan als CLIL-zaakvakleerkracht?

- ☀ **Meer inzicht in de rol van taal voor mijn vak.** Welk soort taaldoelen kan ik voorop stellen in mijn lessen? Hoe kan ik mijn leerlingen maximaal ondersteunen om die taal te verwerven en ook te hanteren voor mijn vak? Hoe zorg ik voor de geïntegreerde realisatie van taal- en inhoudsdoelen zonder tekort te doen aan mijn leerplandoelen?
- ☀ **Steun van de vreemdetaal-leerkracht.** Mijn taalcollega staat mee in voor het bereiken van de taaldoelen. Ik voel dat mijn leerlingen ook vanuit de taalles ondersteund worden, wat de realisatie van mijn zaakvakdoelen gunstig beïnvloedt. Ook qua evaluatie kunnen we samenwerken.
- ☀ **Winst op gebied van leerinhouden.** Door talig de leerlingen op een relevantere manier voor te bereiden, kan het verwerken/verwerven van de vakinhouden beter ondersteund worden. Leerlingen leren met gepaste vakterminologie en adequaat taalgebruik te communiceren over de vakinhouden. Zij voelen de samenwerking tussen beide leraren aan den lijve, waardoor zij ons percipiëren als een team. Ze integreren de verworvenheden in beide vakken.
- ☀ **Tijdwinst.** De leerlingen krijgen talige uitdagingen voor mijn vak aangeleerd in de taalles, wat zorgt voor tijdwinst in mijn CLIL-lessen en in de evaluatie.
- ☀ **Direct toepasbaar.** Onder leiding van de coach werken we hands-on aan een duurzaam lespakket dat ik meteen in de klas kan gebruiken.

Wat heb ik eraan als vreemdetaal-leerkracht?

- ☀ **Winst op gebied van taal.** Ik krijg de kans om in mijn taallessen in te spelen op 'discourse functions' die niet alleen voor dit ene CLIL-zaakvak, maar voor meerdere vakken in de doeltaal van belang zijn. Daardoor kan ik in mijn lessen zorgen voor herkenbare, relevante inhouden. Zoeken naar interessante taaltaken wordt zo eenvoudiger. Dankzij afspraken met mijn CLIL-collega krijgen mijn leerlingen bovendien meer oefenkansen om talige inhouden te oefenen, nl. in de CLIL-zaakvaklessen.
- ☀ **Winst op gebied van leerproces.** Door talig de leerlingen op een relevantere manier voor te bereiden, kan het verwerken/verwerven van de vakinhouden beter ondersteund worden. Leerlingen leren met gepaste vakterminologie en adequaat taalgebruik te communiceren over de vakinhouden. Zij voelen de samenwerking tussen beide leraren aan den lijve, waardoor zij ons percipiëren als een team. Ze integreren de verworvenheden in beide vakken.
- ☀ **Tijdwinst.** Mijn leerlingen krijgen meer oefenmogelijkheden in de doeltaal omdat ik met de collega kan afspreken welke talige inhouden in de CLIL-zaakvaklessen aan bod komen. M.a.w.: de samenwerking helpt mij om de leerplandoelen te bereiken. Daardoor komt er in mijn taallessen tijd vrij. Bovendien hoef ik minder evaluaties te voorzien aangezien bepaalde taken voor het CLIL-vak ook voor talige evaluatie in aanmerking komen. Voor de leerlingen verhoogt de relevantie van de taken en betekent onze samenwerking eveneens een tijdwinst.
- ☀ **Direct toepasbaar.** Dankzij de coaching kan ik beschikken over een duurzaam lespakket dat ik meteen in mijn klassen kan gebruiken. De werking van mijn andere lessen (zowel bij de CLIL- als de niet-CLIL-leerlingen) komt daardoor niet in het gedrang.

Wat hebben we eraan als school?

- ☀ **Samenwerking.** De na te streven samenwerking tussen de vakgroepen van de vreemdetaal- en de CLIL-zaakvakleerkrachten wordt dankzij gratis coaching op maat van onze school ondersteund.
- ☀ **Uitbreidbaar.** De samenwerking van de 'tandem' kan de andere collega's in het CLIL-traject inspireren. De inzichten van deze coaching kunnen nadien breder ingezet worden.
- ☀ **Leerwinst.** De CLIL-leerlingen ondervinden de samenwerking tussen beide leraren, waardoor ons CLIL-verhaal consistentier wordt en we kunnen mikken op verankerde leerwinst.
- ☀ **Monitoring.** De resultaten van dit project worden wetenschappelijk opgevolgd, een belangrijke troef in onze kwaliteitszorg.

Hoe gaat het in z'n werk?

- ☀ De leerkrachtentandem gaat samen met de coach na op welke concrete manieren de afstemming tussen het CLIL-zaakvak en het vreemdetaalvak vorm kan krijgen en wordt hierbij ondersteund door inzichten uit wetenschappelijk onderzoek.
- ☀ De leerkrachten detecteren de talige noden van de leerlingen op basis van klasobservaties bij elkaar.
- ☀ Er wordt ingezet op de creatie van lesmaterialen, de didactische aanpak en op aangepaste, interactieve werkvormen, zonder afbreuk te doen aan de leerplandoelen.
- ☀ Er wordt gewerkt in de geest van de nieuwe eindtermen en sleutelcompetenties.
- ☀ We zoeken naar een win-win voor beide vakken, in functie van een optimale besteding van de beschikbare les- en evaluatietijd.

Wat houdt het traject concreet in?

- ☀ Twee klasobservaties bij je collega
- ☀ Gespreid over het schooljaar 2023-2024, vanaf oktober-november: een vijftal samenkomsten met de eigen tandem en de coach, plaats en tijd in onderling overleg overeen te komen
- ☀ In functie van het onderzoek:
 - ✳ lerarentandem: voor en na het traject deelnemen aan een gesprek en een vragenlijst invullen
 - ✳ de leerlingen: een vragenlijst invullen en deelnemen aan een taalttest. Er zijn ook focusgroepen voorzien.

Contact

Dit onderzoeksproject is een samenwerking tussen de KU Leuven, de Universit  de Namur en hogeschool UC Leuven-Limburg.

Geïnteresseerd in deelname? Schrijf in voor 30 juni 2023 via [deze link](#) of scan de QR-code.

Meer info? Neem contact op met Liesbeth Martens (liesbeth.martens@ucll.be).

